

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in štiri leta razumno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnstvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje št. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 9.

V Ptuj v nedeljo dne 3. marca 1907.

VIII. letnik.

Pod novo krinko.

Doživeli smo že razne pojave političnega življenja na Štajerskem in Koroškem. Vsak list, ki je prišel izhajati, imel je novo glavo, novi program, nove cilje, nove obljube... ali na- posled je ljudstvo vedno našlo konjsko kopito; vedno je našlo staro, po vsej deželi znano prvaško naturo.

Bekli smo zopet: prvaško naturo. Kaj je to? Kaj je „prvak“? Imena nismo iznašli mi. Pred desetletji že je vladala na Slovenskem politična skupina, politična klika, ki si je dajala sama to ime. „Prvaki“ so se imenovali vsi tisti, ki so imeli malo bolj izurjeni jezik, malo bolj nabrušeno pero, malo več sleparskih in hinavskih lastnosti, tako da so zamogli veliko maso ljudstva posiliti v svoj jarem. In čeprav so vrgli danes to ime čez krov, — ljudstvo razume še vedno vse nepošteno sebične politike pod imenom „prvaki“. Brez da bi torej rabili nepotrebne paovke, rečemo lahko: politična sleparija, ki je živela in cvetela ter ki še cveti in še živi na Štajerskem in Koroškem, — ta politična sleparija je rodila raznovrstne kepeniške „Hauptmänner“, ki jih označimo i dan-danes najbolje z besedo „prvaki“.

Krvavi dogodki, velike žaloigre so se odigrale v teh naših pokrajinah in ko bi ljudstvo čitalo zgodovino, ko bi razumelo pota ljudskega razvika, — bilo bi pač vse drugače. Danes si upa bivši prefekt in kaplan dr. Korošec govoriti o kmetskih puntih v 16. stoletju. Vsakemu šolarju mora biti znano, da so bili ti krvavi punti posledica neznoznega izkoriščanja od strani plemenitajev in duhovnikov. Ali zvitii klerikalci primerjajo današnje razmere z onimi v 16. stoletju, čes nemški obrtnik in trgovec sta danes to, kar so bili takrat plemenitaji. Nikdo ne vpraša, je-li odgovorja ta trditve tudi zgodovinski resnici. In vendar je res, da so vodili Nemci kmetsko vojno v srednjem veku, da je bila aploh ta kmetska vojna le iskrica, ki je podletela od velikega nemškega „Bauernkriega“. Krvavi dogodki so se odigrali, — ali železni vitezi rimskih samostanov se zadušili kmetsko vojno in v potokih krvi so krstili naši pradedje svoje hrepenenje po svobodi... Pač v grobu bi se morali obrniti ti mučniški naši pradedje, ko bi čuli danes prvaške laži!

Žalibog, da je ljudstvu lastna zgodovina le „terra incognita“ (neznana dežele). Drugače bi vzelo to ljudstvo železno metljo v roke... Prosiro, ali ni vsak poizkus prvaške skupine gola politična sleparija? Ali nismo doživeli „ilirsko gibanje“, s katerim se je ubogo ljudstvo hujskalo in hujskalo, dokler ni plačalo s svojim denarjem in v ječi krvavi davek za to hujskanje?!

To niso šale! Ni šala, ako umira celi narod na rani, ki si jo je v svoji neumnosti sam pri-lanal, opazdel, — ni šala, ako se vodi ljudstvo in ruda vrv, ki jo je to ljudstvo samo spled-lo, — ni šala ako pišejo še slovenski naj-boljši pisatelji, da je to izsesano ljudstvo podob-no drevesu v samoti, ki zamore vsak trenutek pasti in pomreti!

In to se godi danes pri nas! Slovenski

sinovi kopljejo grob slovenskemu ljudstvu, kajti prvi namen jim je, da se obogatijo na troške drugih.

Gotovo je, da je v tem oziru najhujše zlo prvaški klerikalizem. Klerikalstvo je onemogočilo, da bi to revno ljudstvo mislilo z lastnimi možgani, — klerikalstvo je ubilo sleherni pojav napredne ideje, — klerikalstvo je potlačilo ljudje v blato in jim v ničvrednih pridigah dokazovalo, da je to blato — paradiž. Vse to je gotova resnica in to, čeprav se sramu-jejo danes klerikalci svojega imena, čeprav na-stopajo pod — novo krinko.

Res, našemili so se in natakili so novo krinko. „Krščanske socialce“ se kličejo in „kmetska zveza“ se imenujejo. Pa vendar niso ne za krščanstvo ne za socialnost, ne za kmete in ne za zveze... Ali je to krščanstvo, ako se hujška na misijonu tako dolgo, da znorijo mladeniči in dekleta? Ali je to krščanstvo, ako se ponižuje božjo hišo na stanje politične krčme? Ali je to socialno, ako se kajke farji proti izstra-denemu rudarju, ki si boče pridobiti grilje, kruha za-se in za svojo lačno deco? Ali je to kmetsko, ako se poviša plače debelih duhovnikov za 5 milijonov in to na kmetske troške? In kakšna zveza je to, ako se hujška brata proti bratu, očeta proti sinu, šolsko deco proti starišem?... Laž je vse to in z dobrim jezikom se nadomeš-čuje pametno misel. Nova krinka prvaškega klerikalizma je vse to!

Pa tudi drugi prvaki niso boljši. Odkrito-srčno povemo, da se je jako slabo vpeljala nova „Narodna stranka“, ki jo je krtstil nekdanji so-cialni demokrat, poznejši sodruknik senačnega nemškega mariborskega lista, še poznejši urednik klerikalne „Domovine“, Vekoslav Spindler. Da nam je ta stranka in njeno glasilo „Narodni list“ sovražna, to nas ne boli. Ali iz vseh pro-gramatičnih izjavanj te nove stranke smo izpre-videli, da se gre gospodi le zopet za stari prvaški cilj: povečati čimbolje neopravičeno, gospodarstvu škodljivo nasprotje med slovenskim kmetom in nemškim mešanom. Torej zopet narodnostna gonja v najgrši obliki! In to do-kazuje dejstvo, da nastopa nova „narodna“ stranka le pod novo krinko, pod novo larfo. Ne stranka je nova, — le drugo larfo si je dalo prvaštvo na obličje! Škoduje to početje, edino ljudstvu, ki jemlje vse svoje gospodarske sile od nemškega sosedu, ki je prestalo otroško dobo ob vzgoji nemštva, ki je nemogoče brez nemštva! Dokazite iz zgodovine, da ni naša trditve resnična! Ali niso bili Nemci pionirji kulture na Slovenskem? Ali niso Nemci vsa-rili gospodarski temelj za slovensko življenje? Hujskati, obrekovati, lagati, zanikati, — svo-bodno vam, prvaški gospodje vseh barv! Ali resnice ne spravite iz sveta!

Nova krinka prvaštva nas ne bode zaslepila. Prehitro smo izpoznali za krinko — sebične, hinavske oči tiste struje, ki sesa ljudsko kri in zahteva še od ljudstva, da jo imenuje „spasi-teljico“. Mi pa gremo naprej...

Politični pregled.

Nova vojaška taksa, (po domače „Krüppel-

steuer) je od cesarja potrjena. Ponavljamo še enkrat, da so od vojaške takse vsi oproščeni, ki nimajo 1200 K letnih dohodkov. Potem pa jo taksa tako-le odmerjana:

Pri dohodku K	Taksa K
1200—1300	6
1300—1400	7
1400—1600	9
1600—1800	11
1800—2000	13
2000—2400	17 itd.

Na ta način raste taksa naprej. Nova vojaška taksa stopi s 1. prosincom 1908 v veljavo.

Klerikalci in kmetje. Nemški kmetje se ne pustijo več od klerikalcev tako za nos voditi kakor preje. Izpoznali so, da je bistvo klerikal-stva proti-kmetskega in proti-delavskega zna-čaja. Vsled tega so se odločili povsod, da volijo le take poslance, ki bodo zastopali izključno kmetske interese. Filijalke c. kr. kmetskeje družbe v Gradcu, Lincu in Wildonnu so na ta način imenovalle kandidate. To pa klerikalcem ni všeč, kajti upali so, da bodo kmetje slepo klerikalnega malika izvolili. In šli so ter se pri-tožili pri deželnemu namestniku. V tem tiči volunstvo, ki diči že od nekaj klerikalce in nevošljivost, s katero hočejo klerikalci kmeta za zadnje pravice oslepariti. Pa dobro tako! Ljudem se bodo oči še preje odprle!

Štajerski deželni zbor se je sešel 25. m. Poslancem se je predložilo m. dr. poročila dežel-nega odbora o ubožništvu, o penzijskem skladu za štajerske učitelje, o prošnji mestov Maribor in Judenburg za oproščenje od občinskih doklad na hišnocinznih davek, o prošnji mesta Brežice za podporo glede kanalizacije, o postavljenju 3. uradnika za vinogradništvo v tajništvu dežel-nega odbora, o vodovode v Nemškem Landsbergu, o raznih nadomestnih volitvah itd. Nadalje so predlagali posl. Robič in tovariši spremembo volilne pravice za štajerski deželni zbor, posl. Schweiger s tovariši ustanovitev podučnega vino-grada in zimske viničarske šole za okraja Arnfels in Ebiswald; posl. Rokitsansky in tovariši ure-ditev podučnega tranega nasada v okraju Arn-fels, nadalje ustvarjenje postave za varstvo planin ter upeljavu volilne dolžnosti na Štajer-skem; posl. Kurz in tovariši podporo vsled toče prizadetih posestnikov v okrajih Ščavnica in Deutsch-Landsberg, posl. Stiger in tovariši za podporo v občini Wald, posl. Hagenhofer ure-ditev gozdnih in pašnih servitutov itd. — De-želni odbornik Dr. Link je odgovoril na vpraš-anje gledč železniške zveze končnih postaj lo-kalne železnice Grobelno-Rogatec in doline Save približno tako-le: Deželni odbor priznava, da bi bilo izzidanje železnice skozi okraj Kozje veli-kega gospodarskega pomena. Ali preddela mora izvršiti posebni odbor za to železnico in to na lastne troške. Potem bode deželni odbor ta projekt toplo podpiral. Ali tudi država bode mogla poseči v žep. — Socialisti so potem pred-ložili predlog gledč spremembe deželnozbornega volilnega reda. — Končno je predlagal dr. Link. naj se sestavi odbor za deželno kulturo iz 12 članov (doslej 9). Zbornica je ta predlog sprejela. 26. svečana je volila zbornica razne od-